صدای پاستور

فاطمه مهاجرانی
سخنگوی دولت

سفره مردم معیار تصمیم‌های دولت

وقتی از معیشت سخن می‌گوییم، از تلاش مردم برای تأمین نیازهای روزمره و حفظ آرامش و کرامت خانواده‌هایشان حرف می‌زنیم. برای ما در دولت، هیچ توضیحی درباره دشواری‌های اداره کشور، جای مسئولیت در برابر این نگرانی‌ها را نمی‌گیرد.

مردم حق دارند بپرسند در برابر افزایش هزینه‌های زندگی، حمایت‌های دولت چه اندازه به حفظ قدرت خرید آنان کمک می‌کند. حق دارند بخواهند نتیجه سیاست‌ها را در سفره، سلامت و آرامش خانواده خود ببینند. وظیفه ما نیز این است که هم برای مهار عوامل گرانی و تقویت تولید و اشتغال تلاش کنیم و هم اجازه ندهیم خانواده‌های کم‌درآمد، زیر فشار نیازهای روزمره، بی‌پناه بمانند.

جنگ و تحریم، فشار بر اقتصاد کشور و زندگی مردم را سنگین‌تر کرده است. آسیب به زیرساخت‌ها و فعالیت‌های اقتصادی، هزینه‌هایی به کشور تحمیل کرده که جبران آنها برای حفظ تولید، اشتغال و خدمات عمومی ضروری است. هم‌زمان، افزایش هزینه‌های زندگی، نیاز خانواده‌ها به حمایت را بیشتر کرده است. در چنین شرایطی، مسئولیت دولت این است که منابع عمومی را با دقت بیشتری به کار گیرد تا حمایت‌ها بتواند اثر ملموس‌تری بر زندگی مردم داشته باشد.

کالابرگ یکی از ابزارهای دولت برای انجام همین مسئولیت است؛ حمایتی برای آنکه خانواده‌ها در تأمین کالاهای اساسی، پشتوانه‌ای داشته باشند و فشار افزایش قیمت‌ها، آنان را به کاستن از نیازهای ضروری غذایی وادار نکند. اهمیت این حمایت را باید در زندگی خانواده‌ای دید که هنگام خرید، ناچار است میان چند نیاز اولیه یکی را انتخاب کند؛ خانواده‌ای که کم‌شدن گوشت، لبنیات یا دیگر مواد غذایی از سفره‌اش، به‌تدریج سلامت اعضای آن را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد.

منطق انتقال حمایت به مصرف‌کننده از مسیر کالابرگ نیز این است که منابع عمومی، روشن‌تر و مستقیم‌تر در خدمت تأمین نیاز مردم قرار گیرد. اما مسئولیت دولت با اختصاص اعتبار پایان نمی‌یابد. باید پیوسته بررسی کنیم که این اعتبار چه اندازه به خرید کالاهای ضروری کمک می‌کند، افزایش هزینه‌ها چه اثری بر ارزش واقعی آن گذاشته و کدام خانواده‌ها برای حفظ حداقل‌های زندگی به پشتیبانی بیشتری نیاز دارند.

کالابرگ زمانی به هدف خود نزدیک‌تر می‌شود که بتواند از قدرت خرید خانواده‌ها، بویژه در تأمین خوراک ضروری، حفاظت کند. برای خانواری که درآمد محدودی دارد، میزان این اعتبار و امکان اتکا به آن در برنامه‌ریزی هزینه‌های ماهانه اهمیت زیادی دارد. از همین رو، تقویت اثر معیشتی کالابرگ و توجه بیشتر به خانواده‌های کم‌درآمد، باید در مرکز ارزیابی و بهبود این سیاست قرار داشته باشد.

در این مسیر، یک واقعیت را باید با صراحت در میان گذاشت: گرانی بر همه فشار وارد می‌کند، اما شدت و پیامد این فشار برای همه یکسان نیست. خانواده‌ای می‌تواند بخشی از افزایش هزینه‌ها را از پس‌انداز خود جبران کند؛ خانواده‌ای دیگر ناچار می‌شود از مقدار و کیفیت خوراکش بکاهد. بیماری، بیکاری، اجاره‌نشینی و نداشتن درآمد پایدار نیز می‌تواند این فشار را چند برابر کند. سیاست حمایتی عادلانه باید این تفاوت‌ها را ببیند.

عدالت در حمایت، یعنی میزان پشتیبانی با شدت نیاز و آسیب‌پذیری خانواده‌ها تناسب داشته باشد. هنگامی که منابع کشور محدود و نیازهای معیشتی گسترده است، باید درباره چگونگی توزیع منابع چنان اندیشید که خانواده‌های دارای پشتوانه کمتر، حمایت مؤثرتری دریافت کنند. این پرسش درباره کالابرگ نیز اهمیت دارد: چگونه می‌توان ظرفیت این طرح را برای حفاظت از سفره خانوارهایی که بیشترین فشار را تحمل می‌کنند، تقویت کرد؟

پاسخ مسئولانه، نیازمند شناخت دقیق وضعیت اقتصادی خانواده‌ها و سنجش اثر حمایت در زندگی آنان است. برای مادری که سرپرست خانوار است، کارگری که درآمدش پاسخگوی هزینه‌های ضروری نیست یا سالمندی که بخش بزرگی از دریافتی‌اش صرف درمان می‌شود، حتی افزایش محدودی در توان خرید کالاهای اساسی می‌تواند معنادار باشد. توجه بیشتر به این خانواده‌ها، باید مبنای تلاش دولت برای اثربخش‌تر کردن حمایت‌های معیشتی باشد.

البته تأکید بر حمایت بیشتر از گروه‌های کم‌درآمد، به معنای کوچک‌شمردن دشواری زندگی دیگر اقشار نیست. می‌دانیم بسیاری از خانواده‌ها، حتی با وجود شغل و درآمد، برای حفظ سطح معمول زندگی خود با مشکل روبه‌رو هستند. دولت در برابر معیشت همه مردم مسئول است؛ از مهار تورم و تأمین دارو تا مسکن، اشتغال و دسترسی به خدمات عمومی. کالابرگ نیز در کنار این مسئولیت‌های گسترده معنا پیدا می‌کند و به‌تنهایی پاسخگوی همه مسائل معیشتی نیست.

از سوی دیگر، زندگی مردم همیشه در اطلاعات و اعداد موجود به‌طور کامل دیده نمی‌شود. ممکن است درآمد خانواری کاهش یافته باشد، یکی از اعضای آن شغلش را از دست داده باشد یا هزینه بیماری، تعادل زندگی‌اش را بر هم زده باشد. هر تلاشی برای عادلانه‌ترشدن حمایت‌ها، باید با دقت در شناسایی نیازها، امکان اصلاح اطلاعات و شنیدن صدای مردم همراه باشد. خانواده‌ای که زیر فشار زندگی است، نباید برای توضیح وضعیت خود با تحقیر، سردرگمی یا رفت‌وآمدهای فرساینده روبه‌رو شود.

به‌عنوان سخنگوی دولت معتقدم گفت‌وگو درباره حمایت‌های معیشتی، باید با پذیرش دشواری زندگی مردم آغاز شود و با توضیح روشن منطق سیاست‌ها ادامه یابد. مردم حق دارند بدانند منابع عمومی چگونه صرف حمایت از زندگی آنان می‌شود و دولت برای افزایش اثربخشی این منابع چه می‌کند. اعتماد، با همین پاسخگویی و با مشاهده نتیجه حمایت‌ها در زندگی روزمره تقویت می‌شود. افق تلاش دولت، اقتصادی است که در آن درآمد حاصل از کار، هزینه یک زندگی شایسته را تأمین کند. تا رسیدن به آن افق، مسئولیت حمایت از مردم پابرجاست و کالابرگ باید بتواند سهم مؤثری در انجام این مسئولیت داشته باشد؛ بویژه برای خانواده‌هایی که فشار امروز ممکن است سلامت، آموزش و آینده فرزندانشان را نیز تحت تأثیر قرار دهد. مراقبت از این سفره‌ها، مراقبت از آینده ایران است.

رئیس جمهوری در جلسه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان گیلان خبر داد

سرمایه ۳۰۰ هزار میلیارد تومانی برای گیلان با راه آهن رشت-آستارا

منابعی که متعلق به استان‌هاست نباید در تهران یا مناطق دیگر هزینه شود

دولت

گروه سیاسی

مسعود پزشکیان روز پنجشنبه در سخنانی برخط در جلسه شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان گیلان، با ابراز تأسف از فراهم نشدن فرصت حضور در این استان و دیدار حضوری با مدیران و مسئولان استانی، وعده داد در کوتاه‌ترین فرصت ممکن به گیلان سفر کند و از نزدیک درباره مسائل و ظرفیت‌های توسعه‌ای استان با مسئولان و فعالان این حوزه به گفت‌وگو بنشیند.

پزشکیان با اشاره به ظرفیت‌های گسترده استان گیلان در حوزه‌های اقتصادی، تجاری، جغرافیایی و ترانزیتی، اظهار کرد: «حدود ۷۵ تا ۸۰ درصد تجارت کشور از مسیر خلیج فارس انجام می‌شد، اما با محدود شدن این مسیر، ضرورت استفاده حداکثری از ظرفیت مسیرهای جایگزین، به‌ویژه در استان‌های مرزی و شمالی، بیش از گذشته اهمیت پیدا کرده است.»

پیگیری تأمین اعتبار راه‌آهن رشت-آستارا

رئیس جمهوری در ادامه سخنان خود، با اشاره به پروژه راه‌آهن رشت-آستارا گفت: «برای این پروژه در ابتدا اعتباری پیش‌بینی نشده بود، اما با توجه به تأکیدات رهبر شهید بر ضرورت حل این مسأله، تلاش کردیم منابع مالی موردنیاز برای تملک اراضی و پیشبرد پروژه تأمین شود.»

وی با اشاره به آخرین اقدامات انجام شده برای اجرای راه‌آهن رشت-آستارا گفت: «روند نهایی‌سازی توافقات مربوط به این پروژه در حال انجام است و امروز نیز امضای مربوط به آن انجام شده است. همچنین دکتر رضایی با سفر به روسیه، مأمور پیگیری موضوع سرمایه‌گذاری و فراهم کردن زمینه اجرای توافقات شده است.»

پزشکیان با بیان اینکه اجرای این پروژه می‌تواند حجم قابل‌توجهی از سرمایه‌گذاری را وارد استان گیلان کند، اظهار کرد: «تنها در بخش راه‌آهن رشت-آستارا، حداقل نزدیک به ۳۰۰ هزار میلیارد تومان سرمایه و اعتبار به استان اختصاص خواهد یافت؛ رقمی که در مقایسه با اعتبارات مطرح‌شده برای سایر پروژه‌های استان، بسیار قابل‌توجه است.»

رئیس جمهوری با تأکید بر ضرورت توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل در شمال کشور گفت: «معتقدم مسیر ارتباطی باید از رشت به سمت مازندران نیز ادامه پیدا کند تا کریدور شرق به غرب کشور تکمیل شود و امکان تردد بدون ترافیک در این مسیر فراهم شود.» وی با تأکید بر لزوم رعایت ملاحظات زیست‌محیطی در اجرای پروژه‌های زیرساختی خاطرنشان کرد: «توسعه مسیرهای ارتباطی باید به‌گونه‌ای طراحی شود که ضمن دستیابی به اهداف اقتصادی و ترانزیتی، کمترین آسیب به محیط زیست، منابع آب و خاک وارد شود.»

رئیس جمهور پزشکیان در بخش دیگری از سخنان خود، با توصیف شرایط کنونی کشور به‌عنوان جنگ تمام‌عیار اقتصادی، ضمن اشاره به افزایش هزینه‌های دولت در پی شرایط جنگی و فشارهای خارجی گفت: «تلاش و ایستادگی مجموعه مدیران و مسئولان موجب شده است کشور با سربلندی در برابر فشارها بایستد و بخش قابل‌توجهی از مشکلات را مدیریت کند.» پزشکیان این را هم گفت که «دشمن به‌دنبال ایجاد اختلاف در داخل کشور است و ما باید با تقویت همدلی و انسجام، اجازه ندهیم اختلافات به ابزاری برای تحقق اهداف دشمن تبدیل شود.»

بازگشت منابع استانی و افزایش اختیارات استانداران

رئیس جمهوری در ادامه، با اشاره به ضرورت افزایش اختیارات مدیران استانی و تمرکززدایی در تصمیم‌گیری‌ها اظهار کرد: «یکی از تأکیدات رهبر شهید این بود که استانداران باید از اختیارات لازم برای اداره امور استان برخوردار باشند.»

وی با بیان اینکه دولت در حال بازنگری و واگذاری مجدد اختیارات به استان‌هاست، تصریح کرد: «باید موانع اداری و اجرایی را برطرف کنیم و منابعی را که از استان‌ها به تهران منتقل می‌شود، به خود استان‌ها بازگردانیم.»

پزشکیان با اشاره به پیگیری این موضوع در جلسات دولت و گفت‌وگو با وزیر امور اقتصادی و دارایی و رئیس سازمان برنامه و بودجه تأکید کرد: «منابعی که متعلق به استان‌هاست نباید در تهران یا مناطق دیگر هزینه شود، بلکه باید به استان بازگردد تا مدیران محلی بتوانند با استفاده از آن، مشکلات و نیازهای منطقه خود را برطرف کنند.»

برنامه‌ریزی دولت برای مدیریت انرژی در زمستان

رئیس جمهوری در ادامه سخنان خود با اشاره به ضرورت برنامه‌ریزی برای تأمین انرژی کشور، اظهار کرد: «دولت از روزهای گذشته جلسات متعددی را با مدیران و مسئولان حوزه انرژی برگزار کرده و این موضوع همچنان در دستور کار قرار دارد تا برای تأمین انرژی موردنیاز بخش خانگی، صنعت و تولید در ماه‌های آینده، به‌ویژه فصل زمستان، برنامه‌ریزی دقیق‌تری انجام شود.»

پزشکیان با تشریح شرایط دشوار تأمین گاز کشور و خسارت‌های وارد شده به زیرساخت‌های انرژی گفت: «پیش از این ظرفیت تأمین گاز کشور حدود ۳۵۰ میلیون مترمکعب بود، اما در شرایط کنونی با کسری قابل‌توجهی مواجه هستیم و حدود ۲۳۰ میلیون مترمکعب از ظرفیت گاز روزانه کشور نیز مورد حمله قرار گرفته است. علاوه بر این، بخشی از تأسیسات مربوط به میعانات گازی و نیروگاه‌ها نیز آسیب دیده‌اند.»

وی با اشاره به تلاش دولت برای عبور از شرایط دشوار تأمین انرژی در ماه‌های گذشته افزود: «با تلاش وزیران، مدیران و مسئولان توانستیم شرایط تابستان را مدیریت کنیم، اما برای زمستان پیش رو به برنامه‌ای ویژه نیاز داریم و در این مسیر، همراهی مردم، دستگاه‌های اجرایی و ظرفیت‌های فرهنگی و اجتماعی کشور ضروری است.»

در برابر تهدیدها و تحریم‌ها پیروز خواهیم شد

رئیس جمهوری در بخش پایانی سخنان خود با قدردانی از مجاهدت نیروهای مسلح در دفاع از کشور و همراهی و همدلی ملت بزرگ ایران اظهار کرد: «نیروهای مسلح ما در دفاع از کشور کاری کارستان انجام دادند و مردم ایران نیز با ایستادگی مثال‌زدنی خود، دنیا را به حیرت واداشتند.»

پزشکیان با تأکید بر قدردانی دولت از همراهی مردم در شرایط دشوار کشور افزود: «مردم با وجود همه مشکلات، همراهی و همدلی خود را حفظ کردند و بهانه‌ای به دست دشمن ندادند؛ از این‌رو، از همه ملت بزرگ و نجیب ایران صمیمانه تشکر می‌کنیم و بابت قصورها و کاستی‌ها نیز از مردم عذرخواهی می‌کنیم.» وی تصریح کرد: «با تمام وجود در خدمت مردم هستیم و برای عزت، سربلندی و پیشرفت ایران و ملت بزرگ آن از هیچ تلاشی فروگذار نخواهیم کرد.» رئیس جمهوری با ابراز اطمینان نسبت به پیروزی ملت ایران در برابر فشارهای خارجی خاطرنشان کرد: «باور و یقین داریم که در مقابل همه تهدیدها و تحریم‌ها پیروز خواهیم شد؛ چراکه این وعده خداوند است. تلاش می‌کنیم در مسیر الهی حرکت کنیم و تا پای جان به ملت ایران خدمت خواهیم کرد.»

دستاورد ۶۱ همتی سفر استانی دولت به گیلان

سفر استانی دولت به گیلان با حضور جعفر قائم‌پناه معاون اجرایی رئیس جمهور و سرپرست نهاد ریاست جمهوری و مشارکت مسعود پزشکیان رئیس جمهوری از طریق ارتباط تصویری در نشست شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و جمع‌بندی سفر، با مجموعه‌ای از تصمیمات و توافقات مالی برای پیگیری پروژه‌های اولویت‌دار گیلان همراه بود.

بنابر اعلام قائم پناه، سفر استانی دولت به گیلان با پیش‌بینی ۴۱ هزار میلیارد تومان منابع دولتی و اعلام آمادگی بانک‌ها برای تأمین ۲۰ هزار میلیارد تومانی تسهیلات همراه شد؛ مجموع منابع و تسهیلاتی که بیش از ۱۰ برابر اعتبار استانی حدود ۶ هزار میلیارد تومانی سال جاری است و می‌تواند نقش مهمی در تکمیل پروژه‌های راهبردی، توسعه زیرساخت‌ها، حمایت از تولید و سرمایه‌گذاری و پاسخگویی به مطالبات مردم ایفا کند.

همچنین ۲۳ پروژه زیرساختی در حوزه‌های آب و برق و یک واحد عظیم صنعتی دام و طیور با مجموع سرمایه‌گذاری و اعتبار ۱۰ هزار و ۶۳۵ میلیارد تومان در جریان سفر معاون اجرایی رئیس جمهور به استان گیلان به بهره‌برداری رسید.

> بنابر اعلام قائم پناه، سفر استانی دولت به گیلان با پیش‌بینی ۴۱ هزار میلیارد تومان منابع دولتی و اعلام آمادگی بانک‌ها برای تأمین ۲۰ هزار میلیارد تومان تسهیلات همراه شد

پزشکیان در جلسه رسیدگی به مشکلات صنعتگران و تولیدکنندگان:

با کاهش ۲۰ درصدی مصرف انرژی دستگاه‌های دولتی، می‌توان از تولید حمایت کرد

برش

مسعود پزشکیان شامگاه چهارشنبه، در جلسه رسیدگی به مسائل و مشکلات صنعتگران و تولیدکنندگان که با حضور وزرای صنعت، معدن و تجارت و نیرو و سرپرست وزارت نفت برگزار شد، با تأکید بر ضرورت ایجاد و توسعه شهرک‌های صنعتی متناسب با ظرفیت‌های سرزمینی و موقعیت منطقه‌ای اظهار کرد: فعالیت شهرک‌های صنعتی باید بر اساس ظرفیت‌ها و اقتضائات هر استان و منطقه طراحی و اجرا شود و نمی‌توان برای شیوه فعالیت تمامی واحدهای صنعتی، سازوکار و الگوی یکسانی در نظر گرفت.

رئیس جمهوری با اشاره به ضرورت رصد و ارزیابی مستمر فعالیت صاحبان فرآیندها و کسب‌وکارها در شهرک‌های صنعتی خاطرنشان کرد: چنانچه واحدهای صنعتی در زمینه تأمین سوخت و انرژی به حمایت و پشتیبانی دولت نیاز داشته باشند، پس از انجام ارزیابی‌های میدانی و راستی‌آزمایی، از حمایت‌های لازم برخوردار خواهند شد. هر صنف و واحدی نیز که با مشکل یا کمبود مواجه باشد، برای رفع آن با جدیت اقدام خواهیم کرد. بر همین اساس، نحوه ارائه خدمات و تأمین انرژی مورد نیاز باید متناسب با شرایط هر استان، شهر و منطقه تعیین و دارای سازوکار مشخص و روشنی باشد.

پزشکیان با اشاره به شرایط جاری کشور و پیچیدگی‌های موجود در حوزه تأمین انرژی، بهینه‌سازی مصرف سوخت را از اولویت‌های اساسی برشمرد و گفت: «در گام اول، دستگاه‌ها و نهادهای دولتی موظف‌اند مصرف سوخت و انرژی خود را به‌درستی مدیریت کنند و پس از آن، با توجه به اولویت‌ها و نیازهای موجود، انرژی مورد نیاز بخش‌های صنعت، کشاورزی و حمل‌ونقل اختصاص یابد. فرآیندها باید به‌گونه‌ای نظارت و مدیریت شوند که امکان سوءاستفاده از سهمیه‌های حمایتی سوخت وجود نداشته باشد. به‌عنوان نمونه، در حوزه تأمین و مصرف سوخت ناوگان حمل‌ونقل، میزان پیمایش باید مبنای تخصیص سهمیه سوخت قرار گیرد. اگر تمامی دستگاه‌های دولتی بتوانند ۲۰ درصد از مصرف انرژی خود را کاهش دهند، امکان تأمین مستمر انرژی مورد نیاز کسب‌وکارها و صنعتگران نیز بیش از پیش فراهم خواهد شد.

فصلی از سیاست حمایت اجتماعی دولت چهاردهم

ادامه از صفحه یک

نقش شهرداری‌ها در عبور از بحران ۱۹۲۹ در آمریکا و اروپا

این تجربه‌ها برای ایران نیز حامل پیامی مهم‌اند: همه سیاست‌ها نباید در سطح ملی و با الگویی یکسان طراحی شوند. جیمز بوکانن، برنده جایزه نوبل اقتصاد ۱۹۸۶، در کتاب (The Calculus of Consent)، نوشته مشترک با گوردون تالاک، اهمیت قواعد تصمیم‌گیری جمعی و شکل‌گیری توافق را بررسی می‌کند. ایده اصلی کتاب این است که اجرای سیاست در سطح ملی زمینه‌ساز توافق‌های بزرگ است، در سطح یک شهر سیاست‌ها آزمون می‌شوند و اگر از آزمون‌ها سربلند بیرون بیایند تعمیم داده می‌شوند و بدین ترتیب توافق و اجماع شکل می‌گیرد. با الهام از این بحث می‌توان گفت وفاق، افزون بر توافق بر سر قواعد مشترک، به معنای فراهم‌کردن امکان آزمودن راه‌حل‌های متفاوت در مناطق مختلف نیز هست؛ نه الزام همگان به انتخاب یک شیوه واحد.

ابتکار «تورم صفر» شهرداری تهران را می‌توان در امتداد همین نگاه ارزیابی کرد. این طرح که برای حمایت از دسترسی شهروندان به ۱۲ قلم کالای اساسی مطرح شده، نشان می‌دهد مدیریت شهری می‌تواند فراتر از وظایف متعارف خدماتی، برای مسأله معیشت مردم نیز راه‌حل ارائه دهد. اگر تنها یک سیاست حمایتی در کشور حاکم باشد امکان آزمون و خطا منتفی می‌شود، باید به شهرداری‌ها اجازه داده شود تا راه‌های متفاوت را آزمون کنند. البته سیاست شهرداری باید مورد نقد و بررسی قرار گیرد و به هرحال زندگی بخشی از مردم و منابع عمومی صرف این سیاست می‌شود و به صورت پیشینی نیازمند ارزیابی است. نمونه دیگری از این رویکرد، ابتکار منصور بیجار، استاندار سیستان و بلوچستان، برای بهره‌گیری از ظرفیت همسایگی با پاکستان در تأمین کالاهای اساسی است. زمانی که استاندار اعلام کرد می‌توان از طریق مرزهای استان، برنج و گوشت مورد نیاز کشور را از پاکستان وارد کرد، بسیاری تحقق این پیشنهاد را دشوار یا حتی ناممکن می‌دانستند. بااین حال، پیگیری این ابتکار نشان داد که ظرفیت‌های محلی می‌توانند به فرصتی برای حل مسائل ملی تبدیل شوند. در واقع، استاندار به جای انتظار برای طراحی همه راه‌حل‌ها در مرکز، تلاش کرد از موقعیت جغرافیایی استان، شناخت بازار کشور همسایه و ظرفیت فعالان اقتصادی منطقه برای گشودن مسیر تازه‌ای در تأمین کالاهای اساسی استفاده کند.

این ابتکار از مرحله پیشنهاد نیز فراتر رفت. به گفته استاندار، پس از پیگیری‌های استانی و تصویب سازوکار واردات، اولین محموله‌های برنج و گوشت وارد کشور شد. همچنین، بر اساس اعلام معاون اقتصادی استاندار سیستان و بلوچستان، در چهار ماه اول سال ۱۴۰۵ بیش از ۳۰۰ هزار تن برنج از طریق مرزهای استان وارد شده است. در مرز ریمدان نیز با شبانه‌روزی شدن فعالیت پایانه، میانگین تردد روزانه ناوگان تجاری از حدود ۳۵۰ به ۷۸۰ دستگاه افزایش یافته است. هرچند این آمارها به‌تنهایی بیانگر میزان تأثیر این ابتکار بر قیمت کالاهای اساسی نیستند، اما نشان می‌دهند که تفویض اختیار و بهره‌گیری از ظرفیت‌های منطقه‌ای می‌تواند مسیرهای تازه‌ای برای تأمین کالا و پاسخگویی به نیازهای مردم ایجاد کند.

اهمیت این تجربه تنها در افزایش واردات یا توسعه مبادلات مرزی نیست، بلکه در شکل‌گیری «مالکیت سیاست» نزد مدیران محلی است. زمانی که استاندار یا شهردار صرفاً مجری تصمیمات مرکز نباشد و خود را طراح و مسئول یک راه‌حل بداند، انگیزه بیشتری برای رفع موانع اداری، هماهنگی دستگاه‌ها و پیگیری اجرای آن خواهد داشت. از این منظر، تفویض اختیار به معنای کاهش مسئولیت دولت ملی نیست، بلکه فرصتی برای ظهور بازیگران و ابتکارهای تازه در عرصه سیاست‌گذاری است؛ ابتکارهایی که می‌توانند در سطح محلی شکل بگیرند و در صورت موفقیت، به الگویی برای حل مسائل در سطح ملی تبدیل شوند.

تفویض اختیار به استان‌ها، شهرداری‌ها و محله‌ها، بستر رشد سیاست‌های جدید حمایت اجتماعی

از این منظر، تجربه «تورم صفر» شهرداری تهران بذری است که باید امکان آزمودن و ارزیابی آن فراهم شود. اما پرسش اساسی باقی است: آیا می‌توان افزایش قیمت کالاهای اساسی را برای مصرف‌کننده مهار کرد و این حمایت را در بلندمدت ادامه داد؟ همین پرسش در اقتصادهای پردرآمد نیز مطرح است. نیل ماهونی، استاد اقتصاد دانشگاه استنفورد و بهارات رامامورتی، معاون پیشین شورای ملی اقتصاد آمریکا، در مقاله‌ای در ۱۶ نوامبر ۲۰۲۵ در نیویورک تایمز با عنوان (Economists Hate This Idea. It Could Be a Way Out of the Affordability Crisis) به «بحران قدرت خرید» (Affordability Crisis) پرداختند؛ وضعیتی که در آن هزینه‌های ضروری زندگی، حتی برای بخشی از خانوارهای ساکن در شهرهای ثروتمند، سنگین شده است. برجسته‌شدن وعده‌های کاهش هزینه زندگی در فضای سیاسی نیویورک و دیگر مناطق آمریکا نیز اهمیت اجتماعی این مسأله را نشان می‌دهد. استدلال دو اقتصاددان از یک مسأله در امروز آمریکا آغاز می‌شود: خانوارها زیر بار هزینه‌های زندگی هستند و باید برای امروز آنها چاره‌اندیشی کرد. درحالی که افزایش ساخت‌وساز مسکن یا توسعه ظرفیت صنعتی یا تولید انرژی زمانبر است، برای خوراک و جلوگیری از فقر آنها باید کاری کرد. یارانه و اعتبار خرید نیز اگر تنها تقاضا را افزایش دهند و عرضه محدود بماند، ممکن است بخشی از اثر حمایتی خود را در قالب افزایش قیمت از دست بدهند. ازاین‌رو، آنان امکان استفاده از «کنترل موقت و هدفمند قیمت‌ها» (Temporary and Targeted Price Controls) را مطرح می‌کنند؛ مشروط بر آنکه این مداخله به اصلاحات سمت عرضه (Supply-Side Reforms) پیوند بخورد.

ماهونی و رامامورتی مخاطرات کنترل قیمت را انکار نمی‌کنند: تثبیت فراگیر و بلندمدت قیمت‌ها ممکن است انگیزه تولید و سرمایه‌گذاری را کاهش دهد و به کمبود کالا بینجامد. پیشنهاد آنان، مداخله‌ای محدود و زماندار در کنار افزایش ظرفیت عرضه است؛ برای نمونه، زنجیره تولید و توزیع غذا باید اصلاح شود.

اهمیت این دیدگاه برای ایران در الگوبرداری مستقیم از کنترل اجاره یا تعرفه برق آمریکا نیست، بلکه در توجه همزمان به دو ضرورت است: حمایت فوری از قدرت خرید خانوارها و پرهیز از تضعیف تولید و عرضه. از منظر طراحی بازار (Market Design)، پرسش فقط مداخله کردن یا نکردن دولت نیست؛ مهم آن است که مداخله چگونه طراحی شود تا در کنار حمایت از مصرف‌کننده، انگیزه عرضه‌کننده نیز حفظ شود.

طرح «حفظ قدرت خرید مردم» وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی برپایه همین دغدغه طراحی شده است. این طرح به جای تثبیت دستوری قیمت همه کالاها، بر دو محور مکمل تکیه دارد: جبران افزایش قیمت سبد مشخصی از کالاهای اساسی در محدوده سهمیه حمایتی خانوار، و ردیابی کالا از تولید یا واردات تا توزیع و مصرف. هدف آن است که بخشی از فشار افزایش قیمت از دوش مصرف‌کننده برداشته شود، بی‌آنکه تولیدکننده یا فروشنده ناچار به تحمل مستقیم هزینه تثبیت قیمت باشد.

برای مثال، اگر قیمت کالایی از ۱۰۰ هزار به ۱۳۰ هزار تومان افزایش یابد، می‌توان در محدوده سهمیه تعیین‌شده، مابه‌التفاوت ۳۰ هزار تومانی را از طریق اعتبار حمایتی یا تثبیت نرخ ارز برای وارداتی که به این طرح اختصاص می‌یابد، جبران کرد. در این صورت، قیمت مؤثر کالا برای مصرف‌کننده در سهمیه مورد حمایت ثابت می‌ماند، درحالی که قیمت دریافتی عرضه‌کننده به صورت دستوری تثبیت نمی‌شود. این سازوکار را می‌توان «تثبیت قیمت مؤثر برای مصرف‌کننده» (Effective Consumer Price Stabilization) نامید.

اما موفقیت این سیاست به حمایت از سمت تقاضا محدود نمی‌شود. باید مشخص باشد چه کالایی، به چه میزان و توسط کدام تولیدکننده عرضه شده، در کدام مرحله توزیع قرار دارد و چگونه به مصرف‌کننده رسیده است. در گذشته، کوپن یکی از ابزارهای مدیریت توزیع کالاهای اساسی بود، اما امکان نظارت بر کوپن کاغذی محدود است. امروز زیرساخت‌های دیجیتال کالابرگ و فناوری ایجادشده در مجموعه «فارا»، وابسته به وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، ظرفیت تازه‌ای برای ثبت تراکنش‌ها، تکمیل ردیابی کالا و توسعه تسویه غیرنقدی فراهم کرده است. البته ردیابی به‌تنهایی به معنای افزایش تولید یا واردات نیست و باید با اقداماتی برای اطمینان از کفایت عرضه همراه شود.

این سوئیچ رفاهی علاوه بر دو مزیت مهم (فروش اعتباری و ردیابی کالا) امکان تسویه غیرنقدی را به وجود آورده که قابلیتی مهم برای جلوگیری از تورم است. در چنین سازوکاری، برات الکترونیکی و سایر ابزارهای تعهدی در زنجیره تأمین جابه‌جا می‌شود و می‌توان پرداخت‌ها و تسویه‌های مرتبط با اعتبار حمایتی را به صورت الکترونیکی و قابل رهگیری انجام داد. این امر می‌تواند شفافیت جریان مالی و امکان نظارت بر اجرای سیاست را افزایش دهد و به گسترش برنامه‌های حمایتی در مقیاس ملی کمک کند.

سوئیچ رفاهی و شبکه توزیع کالابرگ، بستر فناوری لازم برای حفظ قدرت خرید مردم را فراهم کرده است

در این میان، دو ملاحظه اساسی نباید فراموش شود: اول آنکه، شهرداری‌ها از ظرفیت مالی یکسانی برخوردار نیستند؛ امکانات تهران با بسیاری از شهرهای کم‌برخوردار کشور، از جمله زاهدان، تفاوت قابل‌توجهی دارد. اگر حمایت اجتماعی صرفاً به توان مالی شهرداری‌ها وابسته باشد، ممکن است ابتکارهای محلی ناخواسته به افزایش نابرابری منطقه‌ای منجر شوند. دوم آنکه، جبران مستمر افزایش قیمت‌ها به منابع مالی مطمئن، دامنه حمایت مشخص و کنترل هزینه‌های طرح نیاز دارد. بنابراین، تفویض اختیار باید با مسئولیت دولت ملی در تأمین عادلانه حداقل‌های حمایت اجتماعی و پایداری مالی آن همراه باشد؛ همان درسی که تجربه تاریخی سوئد نیز یادآور می‌شود.

مجلس در طرح حفظ قدرت خرید مردم، پیشگام بوده و دولت زمینه اجرای آن را فراهم کرده است

موضوع حفظ قدرت خرید مردم سال‌هاست در دستورکار سیاست‌گذاری کشور قرار دارد. به لحاظ هدف، دولت و مجلس هر دو خواهان سیاست حمایتی و حفظ قدرت خرید مردم هستند، اما هنوز اجماع سیاست‌گذاران در سطح کارشناسی شکل نگرفته است. اتفاقاً طرح پرداخت مابه‌التفاوت نخستین بار در مجلس و توسط رئیس مجلس مطرح شده است. انتظار می‌رود با آزمونی که شهرداری تهران آغاز کرده و طرحی که در وزارت تعاون طراحی شده و به لحاظ فناوری آزمون خود را پس داده است، به‌زودی اجرا شود. به هرحال گسترش تفویض اختیار و فراهم کردن امکان تجربه‌های متفاوت راه تازه‌ای است که گشوده شده و امید می‌رود این راه تازه به فصلی ماندگار در سیاست‌گذاری کشور تبدیل شود؛ فصلی که در آن، ابتکارهای محلی با پشتوانه مالی و سیاستی دولت ملی، از تجربه‌هایی محدود به راه‌حل‌هایی فراگیر برای حفظ قدرت خرید و بهبود معیشت مردم بدل شوند. در چنین رویکردی، دولت ملی نه جایگزین ابتکارهای محلی، بلکه پشتیبان و گسترش‌دهنده تجربه‌های موفق خواهد بود.